РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орґан Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 9-го грудня 1916. Ч. 148. ✠ VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, December 9, 1916. No. 148.

БУКАРЕШТ ЗДОБУТИЙ.

Союзні війска полонили за два дні 15.000 Румунів і Москалів.

ПОЛОВИНА РУМУНІЇ НАХОДИТЬ СЯ ВЖЕ В РУКАХ ПОБІДНИХ ВІЙСК.

ШЕФ ГОЛОВНОГО ФРАНЦУСЬКОГО ШТАБУ МАЄ НЕБАРОМ УСТУПИТИ.

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

БУКАРЕШТ, СТОЛИЦЯ РУМУНІЇ, ЗДОБУТИЙ.

БЕРЛІН, 6. грудня. — **Букарешт, столиця Румунії, находить ся вже в руках союзних війск.**

Рівночасно девята армія здобула важний осередок зелізничих шляхів, місто Плоєшті (55 кільометрів на північ від Букарешту).

Вечірний звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„СОЮЗНІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ НИНІ БУКАРЕШТ І ПЛОЄШТІ".

Столиця Румунії, Букарешт, є кріпостию першої кляси у військовім значіню. 36 панцирних фортів і велике число батерій творили подвійний оборонний перстень.

Населенє Букарешту виносить поверх 300.000.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ ЗНОВА 6.000 РУМУНІВ.

БЕРЛІН, 6. грудня. — Пополудневий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Девята армія зближила ся до зелізничого шляху, який веде з Кампіни через Плоешті до Букарешту. Се було причиною, що неприятель мусів опорожнити свої сильні становища на північ від Сінаї. Вечером місто Сіная опинило ся в руках австрійсько-угорських війск.

„Дунайська армія очистила вчера з неприятеля місцевости, положені на полудне від ріки Арджешуля, і посуваеть ся дальше в напрямі Букарешту. Над Дунаєм союзні війска відбили напад Москалів.

„В битвах на північ, на захід і на полудне від Букарешту союзні війска полонили знова 4.400 Румунів.

„Союзні війска під командою полковника Шіве переслідують утікаючі війска румунські, які зістали відтяті від головної армії після занятя Крайової. Вчера окружено їх над рікою Алютою і змушено до боротьби. **В сій битві взято в полон 28 румунських офіцирів і поверх 1.600 жовнірів та здобуто 4 гармати.**

„При зелізничім шляху на північний захід від Букарешту дістали ся в руки наших війск великі засоби пшениці, які були закуплені для Англії і були назначені яко англійська власність.

„В Добруджі панував вчера цілковитий спокій. Лише декуди прийшло вчера до перестрілки артилерії, але неприятель нападів поновно не переводив.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: В Карпатах, на північ від Яблониці і в околиці Ледової Баби, Москалі переводили по кілька нападів. Помимо великих втрат неприятель не осягнув найменьшого успіху.

„В околиці Дорна Ватри (на Буковині) число полонених Москалів зросло на 275 людий; ми здобули 5 машинових крісів і 5 метавок.

„На північ від просмика Ойтуз наші війска здобули важні становища Москалів, беручи 60 салдатів в полон. Дальше на полудне перевели наші війска наступ на становища Румунів, беручи двох румунських офіцирів і 80 жовнірів в полон".

РУМУНИ І МОСКАЛІ УТІКАЮТЬ НА ПІВНІЧ. — 9.200 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 7. грудня. — **Останні вісти з румунського терену війни доносять, що румунські й російські війска, які опорожнили Букарешт і Плоєшті, на цілій лінії розпочали відворот.**

Союзні війска переслідують недобитки армії неприятеля. Число полонених Румунів і Москалів постійно зростає. Вчера полонили союзні війска поверх 9.200 румунських і російських жовнірів.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Сьвітлі успіхи увінчали вчера змаганя армій: девятої і дунайської, які під начальною командою Макензена через скорі і сильні ударі знищили силу румунського неприятеля і прибувших йому на поміч Москалів. Букарешт, столиця румунської держави, враз з містами Плоешті, Кампіна і Сінaя, опинив ся в наших руках.

„Побитий неприятель утікає на цілім фронті.

„Наші хоробрі і завзяті війска сповнили вповні свою задачу. Подібно як німецькі війска, таксамо й війска австрійсько-угорські, болгарські і турецькі заслугують собі на повне признанє.

„Штаб девятої армії повідомив, що протягом вчерашного дня полонено дальших 106 неприятельських офіцирів і поверх 9.100 жовнірів. Переслідуванє неприятеля відбуваеть ся без перестанку дальше".

100.000 ПОЛОНЕНИХ РУМУНІВ ПЕРЕВЕЗЕНО ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 7. грудня. — **Від початку війни з Румунією поверх 100.000 полонених Румунів перевезено до таборів для полонених в Німеччині.**

Після занятя Букарешту в руках союзних війск опинило ся около 25.000 квадратових миль Румунії, то є майже половина цілої Румунії. (Ціла Румунія числить 54.000 квадратових миль).

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 7. грудня. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„На Волощині румунські війска уступають перед значною перевагою неприятеля.

„Румунські війска опорожнили Букарешт і уступають в північно-східнім напрямі".

ЦІСАР ДЯКУЄ МАКЕНЗЕНОВИ.

БЕРЛІН, 7. грудня. — Німецький цісар одержав вість про занятє Букарешту і вислав до Макензена телеґраму отсього змісту:

„Нині, з нагоди річниці Ваших уродин і славного занятя Букарешту, столиці зрадника-неприятеля, котрий яко останний підніс проти нас своє оруже, висказую Вам, дорогий маршалку, свою цісарську подяку і повне признанє за діла, яких Ви довершили. Рівночасно дякую хоробрим війскам армії девятої і дунайської, які під вмілою командою серед тяжких трудів осягнули так сьвітлі успіхи. Ціла Німеччина глядить гордо на своїх синів і синів наших союзників, котрих діла при божій помочи будуть дороговказом на дорозі до цілковитої побіди".

ВЇЗД МАКЕНЗЕНА ДО БУКАРЕШТУ.

ЛОНДОН, 7. грудня. — На підставі телеґрам, одержаних з Берліна, кореспондент з Амстердаму подає отсі близші вісти про занятє Букарешту:

„У вівторок, о год. 10.30 перед полуднем, генеральний штаб вислав капітана Лянґе до команданта Букарешту з листом від Макензена, в якім він домагав ся передачі кріпости. В листі було сказане, що коли посол протягом 24 годин не одержить вдоволяючої відповіди, союзні війска розпічнуть бомбардованє міста.

Капітан Лянґе повернув ще перед упливом реченця. Командант румунської армії не хотів приймити листа Макензена, заявляючи, що Букарешт не є кріпостию, але отвертим містом, бо не має ані панцирних фортів ані залоги, яка би його боронила. Капітан Лянґе заявив був йому однак, що такий викрут на ніщо не придасть ся і не здержить дальших воєнних операцій.

„В середу перед полуднем кінні відділи корпуса ґен. Шметова заняли північний форт Букарешту, а рівночасно 54. корпус перейшов оборонну лінію від заходу. Піхота неприятеля ставила зразу опір, який однак вже в короткім часі зістав зломаний. Від полудня перейшли оборонну лінію війска дунайської армії і без ніякої перешкоди війшли до середини міста.

„Населенє міста витало радісно війска побідників. Макензен вїхав до міста самоходом, удаючи ся до королївської палати, де його привитали місцеві власти."

—o—

100-ДНЕВНА ВІЙНА З РУМУНІЄЮ.

БЕРЛІН, 7. грудня. — **Сотного дня від хвилї виповідженя війни Румунією, столиця Румунії, Букарешт, опинила ся в руках побідних війск. Битви, які попередили здобутє Букарешту, прорідили ряди румунських війск так, що нині не може й бути бесіди про румунську армію, яко воєну одиницю. Майже цілу боєву лінію в Румунії творять вже нині війска російські.**

Румунія виступила до війни дня 27-го серпня. В кілька днів опісля болгарські війска вдарили на Добруджу, здобуваючи 7. вересня румунську кріпость Туртукай, а відтак 10. вересня Силїстру. Потім здобули вони цілу полудневу часть Добруджі, занявши сильні становища на полудне від лінії Чернавода-Констанца. Здобутя решти Добруджі довершив Макензен в місяць опісля, здобуваючи Черназоду і Констанцу.

Коли Макензен старав ся забезпечити Болгарію перед нападом Румунів і Москалів, які все грозили наступом на Царгород, Фалькенгайнови припала задача, передівсім опорожнити з ворога Семигород. Се удало ся йому перевести в дуже короткім часї. Тоді Фалькенгайн розпочав боротьбу о посїданє гірських просмиків, що було конечним до дальших воєнних операцій проти Румунії.

Румунські війска, скріплені декуди війсками російськими, боронили через довгий час завзято просмиків. Доперва дня 18. падолиста удало ся союзним війскам переломити румунську боєву лінію в долині ріки Жію, отвираючи собі дорогу до Волощини. По рішаючій побіді коло Тірґуль-Жію союзні війска здобули Крайову, а дня 23. падолиста довершили занятя Малої Волощини.

В часї, коли румунська армія розпочала відворот на схід, несподівано війска Макензена переправили ся коло Зімніци через Дунай і унеможливили Румунам утворенє нової боєвої лінії над Алютою. Після здобутя Джурджева війска Макензена злучили ся з війсками Фалькенгайна в околиці Александрії і розпочали похід на Букарешт.

Велика битва, яка розпочала ся дня 3. грудня над рікою Арджешуль (на захід і на полудне від Букарешту), порішила долю Букарешту. Румунська армія, яка боронила переходу через ріку, зістала побита на голову і була приневолена ратувати ся утечею перед цілковитою загибелию. Ще до послїдної хвилї не було річию певною, чи Румуни будуть боронити своєї столиці, чи її опорожнять без опору. Здобутє Фалькенгайном міста Плоешті і небезпека, яка через те грозила полудневій армії Румунів, сю справу порішили; румунський ґенеральний штаб постановив опорожнити Букарешт без найменьшого опору. **Дня 6. грудня союзні війска війшли до Букарешту.**

Отсе четверта з ряду столиця, яка дістала ся в руки війск центральних держав. Тими столицями є: Брукселя (столиця Бельґії), Білгород (столиця Сербії), Цетинє (столиця Чорногори) а тепер Букарешт (столиця Румунії).

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

БИТВИ НА ВОЛИНИ І В ГАЛИЧИНІ.

БЕРЛІН, 7. грудня. — Німецький урядовий звіт доносить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На Волини, на захід від Луцка над рікою Луґою, союзні війска здобули російські передні становища, беручи в полон 40 Москалів. В ночи перевели Москалї пять нападів, але всі зістали відбиті.

„На захід від Залозець і Тернополя наші війска перевели також кілька успішних нападів, беручи в однім місци 90, а в другім 28 російських жовнірів в полон.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: В Карпатах перестрілка артилерії змагаеть ся".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 7. грудня. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„На північ від Шельвова (на Волини) неприятель під охороною сильного огню своїх гармат перевів напад на наші становища і малу часть удало ся йому заняти. Однак опісля при помочи протинападів наші війска прогнали неприятеля зі занятих ним становищ.

На боевім фронті Гарбузів-Гупалівці (в Галичині) неприятель розпочав наступ після попередного сильного бомбардованя гарматами. Дві неприятельські компанії вдерли ся до наших становищ, але опісля мусїли уступити назад.

В АНҐЛІЇ:

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПРЕЗИДЕНТОМ НОВОГО АНҐЛІЙСЬКОГО КАБІНЕТУ.

ЛОНДОН, 7. грудня. — **Нині оголошено урядово, що англійський король поручив Ллойдови Джорджови утворенє нового кабінету.**

В урядових кругах панує переконанє, що новий кабінет буде складати ся лише з 5 або 6 членів. Уступивший кабінет числив 23 члени.

Ллойд Джордж займав в попереднім кабінеті становище міністра війни.

—o—

ҐЕНЕРАЛ ЖОФР МАЄ НЕБАРОМ УСТУПИТИ.

ПАРИЖ, 7. грудня. — Палата послів відбула вчера вже девяте з ряду тайне засїданє. Завтра пополудни має відбути ся ще одно засїданє, почім буде оголошений вислїд нарад.

Хоч покищо ще нема жадних урядових вістий в тій справі, здаєть ся однак річию зовсім певною, що теперішний шеф головного французького штабу, ґен. Жофр, в найблизших днях уступить. Ґен. Жофр вже все зробив, що міг, аби зреорґанізувати французьку армію і зробити її спосібною до побіди. Після його гадки треба на команданта молодшого і сильнійшого чоловіка. (ґен. Жофр числить 64 роки).

Кандидатом на наслїдника ґен. Жофра мав бути зразу **ґен. Петен,** який приготовив Верден до оборони проти неприятеля. Однак ґен. Петен ставив за великі доманя. Він жадав необмеженої власти над всіми війсками союзників на терені війни у Франції, отже не лише над французькими, але також над анґлійськими і бельґійськими. З причини, що французьке правительство не було навіть всилї сеї власти йому запевнити, ґен. Петен пропозиції не приймив.

Тепер найправдоподібнійшим кандидатом на наслїдника ґен. Жофра є ґенерал **Роберт Жорж Нівей,** який є під сю пору командантом французьких війск під Верденом. Ґен. Нівей належить до противників ґен. Жофра. Він числить 60 літ. Коли розпочала ся війна, Нівей займав становище полковника артилерії і через свої спосібности дав пізнати себе яко дуже спосібний стратеґік.

З добре поінформованих жерел доносять, що й президент Поанкаре носить ся з гадкою уступити зі свого становища. Також і в кабінеті мінїстрів мають наступити значні зміни.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакция не відповідає. — Рукописий не звертаєть ся

З біжучої хвилї.

В швайцарській часописи „Болетін оф ді Нейшенелітіс оф Рошія" (ч. 7) читаємо ось-таку статю п. з. „Російські бажаня":

Російська часопись „Вечернее Время" з дня 25. вересня пише:

„На Буковині жиє 300.000 Росіян (так ся ґазета називає Українців) і 248.000 Румунів. Хоч етноґрафічна лінія розграниченя є на Буковині дуже виразна, то кождий може замітити, що Румуни стремлять до того, аби границею між тими двома народами була ріка Прут. Не можна сподївати ся від Росії, щоби ми, по освободженю буковинського російського (?) населеня, відступили сей край Румунії. Як би ми зрікли ся Буковини аж по Прут, то російська (?) людність сього краю була би в гірших обставинах ніж під австрійським правлїнєм. Що більше, як би ми стратили Буковину, то не осягнулиб своєї найвисшої цїли. Коли би Галичина і Буковина зістали прилучені до Росії, то тоді гніздо австрійсько-українського сепаратизму, який непокоїть наш державний орґанізм, зісталоб раз на все знищене. Колиж би Чернівцї і велику частину Буковини оставлено поза російською границею, то українські сепаратисти могли би розвинути свою діяльність із збільшеною енерґією".

Що Росія розуміє під українським сепаратизмом, се показала вона ясно вчинками, яких допускала ся підчас російської окупації Галичини і Буковини. Тоді позамикано було школи, заказано друковане часописий, недозволено уживаня української мови, а навіть українські церкви і українських сьвящеників винято зпід права.

Через здобуте Галичини Росія унеможливить розвиток сього культурного сепаратизму в самій Росії, а колиб їй удало ся Галичину забрати, то вона викорінить український сепарастичний рух. Се є, і буде, головною цїлию сеї війни, війни, яку — як кажуть — піднято на те, „щоб освободити поневолені народи".

Так інформує своїх читачів анґлїйська часопись, видавана в невтральній державі (в столици Швайцарії, Берні) в обороні поневолених Росією народів. А в нас є такі „делєґати", котрі переконують український загал, що спасенє нашої вітчини можливе лише під опікунчими крилами російського орла.

Новий російський премієр, Александер Трепов, сказав, що **„не буде мира доти, аж доки Росія не дістане Царгорода."**

На сей вислів Трепова один болгарський диплъомат відповів такими словами: **„Не буде мира доти, доки Росію не викинемо з Балкану і доки російська фантастична мрія заняти Царгород не окажеть ся безосновною."**

Підчас бурливих нарад російської думи (5. с. м.) прийшов до голосу звісний провідник „чорної сотнї", посол Марков. Він накинув ся мокрим рядном на президента думи Мих. Родзянка і між иншим назвав його „папляючим чорносотенцем". Родзянко (український ренеґат) тим висловом Маркова обидив ся і зрезиґнував зі свого уряду. Дума вибрала Родзянка поновно своїм головою, а Маркова виключила з 15 думських засїдань. Родзянко вибір приняв, а Маркова визвав на поєдинок.

Доносять також, що бувший премієр російського кабінету, Штірмер, вніс до суду скаргу на провідника партії конституційних демократів, професора Мілюкова, за те, що він у своїй промові в думі назвав Штірмера хабарником.

Чи Федерация Українцїв чи їх приятелїв?

Чи скорше, чи пізнїйше упадок Федерациї наступити мусїв. Головною причиною упадку Федерациї було те, що панове, які мали властивий провід у Федерациї, не поступали так, як сего загальна справа вимагала, але після власних забаганок, не оглядаючи ся анї на ухвали та жаданя Українського Сойму анї навіть на статут, який вони самі укладали і приймали.

Коли пригадаємо собі початки основаня Федерациї, то побачимо, як далеко відбігла нинїшна Федерация від тої загально-української інституциї, якою Федерация мала бути. Перші основи, які були положені під будову загально-народної орґанїзациї, були зовсїм розумні і може одинокі, коли візьметь ся на увагу відносини серед нашого загалу тут в Америцї.

На нарадах Передсоймового Комітету піднесено було гадку основати Загальний Комітет, в склад котрого мали війти представителї істнуючих вже товариств і сей Загальний Комітет мав заняти ся загально-українськими справами і бути речником цїлого українського загалу в Америцї. На тій підставі розписано і переведено вибори на членів до Загального Комітету. Український Сойм затвердив вибір членів Заґального Комітету і начеркнув для нього плян працї.

Отсим справа основаня загально-народної орґанїзациї була покінчена. Треба було лише приступити до переведеня в житє ухвал і домагань Українського Сойму.

Такої гадки були члени Передсоймового Комітету; доказом сього нехай послужить факт, що в програмі Українського Сойму зовсїм не було точки про основуванє якоїсь нової орґанїзациї, а лише проголошенє вибору членів до Загального Українського Комітету.

Кождий розумів се дуже добре, що товариство, в якім є заступники ріжних полїтичних і релїґійних переконань, можуть іти згідно лише у зовсїм загальних народних справах, і то більше на вні, але нїколи не зможуть вести спільної внутрішної орґанїзациї серед нашого загалу.

Гадку про основанє постійної орґанїзациї піддав доперва на Соймі п. Ардан, який у сїй справі виголосив другого дня соймових нарад проєкт для постійної загально-народної орґанїзациї. Судячи після того, як п. Ардан після заложеня Федерациї „займав ся щиро сею орґанїзацією" (п. Ардан, будучи головою екзекутивного комітету Федерациї, не скликав за 9 місяцїв анї одного засїданя), треба припускати, що й цїлий його проєкт про основанє Федерациї був обчислений на те, аби лише дати почин до нової кирині, без якої п. Ардан обійти ся не може.

В дїйсности на соймових нарадах цїла справа сеї нової орґанїзациї була поставлена дуже неясно. Про се сьвідчить найлїпше виступ п. Січинського в тій справі. Іменно п. Січинський мав тоді на гадцї не творенє орґанїзациї для Українцїв, а лише для приятелїв свободи України, і тому поставив був навіть внесенє, щоби надати новій орґанїзациї назву „Товариство Приятелїв Свободи України". Однак делєґати на таку назву не пристали, заявляючи, що вони є Українцями, а не приятелями Українцїв, і справу полишено до полагодженя Загальному Українському Комітетови.

Як бачимо з цїлорічної дїяльности Федерациї, то вона й дїйсно була товариством лише приятелїв України, бо за цїлий рік свого істнованя для української справи вона нїчого не зробила, за те може дїйсно дещо скорпетали з неї деякі приятелї України.

Як бачимо, панове з Федерациї вже перед роком мали готову орґанїзацію і могли сейчас приступити до переведеня в житє хоч би найважнїйших ухвал і домагань Українського Сойму.

Помимо того, що у Загальнім Комітетї була заступлена більшість центральних українських орґанїзаций (прочі могли також приступити пізнїйше до спільної орґанїзациї), панове з Федерациї нищать відразу основи цїлої будови і їздять по вічах, нїбито в тій цїли, що до працї Федерациї треба їм якихось окремих членів і відділів. Не можемо припускати, щоби се стало ся лише припадково, що панове з Федерациї, роблячи те, не бачили, що з такої роботи хісна не буде, але се переводили панове з Федерациї з розмислом і вирахуванєм та після з гори уложеного пляну. Панам з Федерациї навіть на гадцї не було сповненє ухвал Українського Сойму, бо коли би їм на тім було залежало, то були би бодай про людське око вислали хоч меморіял, хоч протест. А то нїчого, а нїчого.

Віча для панів з Федерациї були конче потрібні, бо инакше годї було орґанїзувати соціялїстичну партію, годї було ратувати Руский Народний Союз перед небезпекою з причини близкої реформи, а ще труднїйше було вести аґітацію проти Українського Народного Союза. Тому видумали й потребу віч в справі орґанїзованя членів до Федерациї.

Кілько відділів, кілько членів зорґанїзовано на 60 федерацийних вічах? Про се не було згадки нї в звітї п. Січинського про огляд „діяльности" Федерациї (на засїданю 22. липня с. р.), нї в жаднім протоколї Федерациї.

По десятьох місяцях такого безголовя приходить нова комедія, а іменно ухваленє статута Федерациї. І та сама історія зачинає ся знова наново. Статут постановляє іменно, що Федерация має бути союзом українських товариств і орґанїзаций (§ 8), а поодинокі люди можуть бути лише членами спомагаючими (§ 14). Тимсамим знесено все те, що нїбито вже було зорґанїзоване на вічах.

Однак і статут, хоч був ухвалений і принятий, панів з Федерациї не обовязує, як се показує вирок пп. Січинського і Цеглинського, що Капітула, Ядловський, Стеткевич і Савка нїколи до Федерациї не належали, тому й не можуть з неї виступати. Так завирокували п. Січинський і п. Цеглинський, поясняючи в сей спосіб урядово виступленє заступників У. Н. Союза з Федерациї. Ми позволимо собі однак панам з Федерациї пригадати, що вони є в блудї і відай нарочно воюють неправдою. Статут Федерациї (§ 35) містить отсю переходову постанову: „До новного зорґанїзованя Федерациї Українцїв членами Загального Комітету (Федерациї) є також вибрані Першим Українським Соймом і кооптовані ними".

Повисша постанова статута Федерациї говорить ясно, що особи, вибрані і потверджені Українським Соймом, є членами Федерациї, тимсамим пп. Капітула, Ядловський, Стеткевич і Савка були членами Загального Комітету Федерациї.

По друге, кождий се знає, що згадані особи війшли до Загального Комітету Федерациї не яко приватні особи, але яко представителї У. Н. Союза, бо яко такі були вибрані до Загального Комітету і потверджені Українським Соймом.

Отсе маємо новий доказ, якими способами послугують ся панове з Федерациї. Коли панове з Федерациї думають, що брехнею їм удасть ся далеко заїхати, то нехай пробують. А як далеко заїдуть, то вже опісля побачимо.

Рабунки, голод і нужда в Румунії.

Воєнний кореспондент Карло Акерман, котрий під пору перебуває з армією ґенерала Фалькенгайна, описує в надісланій телєґрамі те положенє, яке тепер панує в Румунії.

В Румунії — каже Акерман — що сто кроків видно погибшого або конаючого чоловіка. Держава замінила ся в пекло. Всюди панує безлад і замішанє, а нужда між оставшими страшна. Вина тут по більшій части таки румунського правительства, яке зарядило, щоби всї цивільні опускали свої доми.

Німецьке правительство заіменувало ґенерала Тільфа ґенерал-ґубернатором Румунії. Він має привернути там потрібні порядки.

Румуни, завізвані правительством до утечі, переповнили всї дороги. Богато з них утїкає з родинами на возах, запряжених волами. Наступаючі Німцї перегнали тих утїкачів і лишили їх за собою. Тоді вони завернули назад домів, однак обняв їх великий сум, коли не побачили вже своїх домів. На тисячку домів остав ся лиш один, а всї решта зістали знищені иншими Румунами.

Коли ми їхали через Рамнїк і Валькію, то побачили там дику анархію. Улицї закидані були домашними знарядами, папером, погибшими кіньми і псами.

Міжтим банди румунських Циганів ходили від хати до хати, від склепу до склепу, вибивали вікна і крали, що лише під руку попало, а чого не могли забрати, то нищили. Подібний вид представляв ся нам у многих инших місцевостях.

З причини недостачі найпотрібнїйших житєвих продуктів і з приводу болотнистих доріг смертність між дїтьми тих нужденних утїкачів є страшна.

В Александрії рабунки дійшли до такої степени, що деякі інтелїґентнїйші родини мусїли закладати осібні комітети для охорони своїх маєтків.

Цїле се положенє вимагає скорого приїзду ґенерал-ґубернатора Тільфа. Він мусить постарати ся не лише о привернене нормального порядку, але мусить також постарати ся о висилку до Німеччини злишних засобів збіжа, худоби і нафти, які опинили ся в руках побідника. Александрія сама має по склепах ріжних засобів вартости кілька мілїонів долярів. Инші міста по трохи дорівнують їй. Волощина є сама собою збіжевим шпихлїрем.

З причини, що Румуни знищили богато зелїзничих мостів, комунїкація побідних війск відбуваєть ся при помочи кінних возів. По заду союзної армії видно тисячі возів наладованих амунїцією, поживою і прочими воєнними матеріялами.

Мимо того, що Німцї лише від кількох днів мають контролю над західною Румунією, то вже робітники направляють зелїзничі дороги і перетягають туди тягарові вози, які полишили Румуни.

Ми стрінули двох інжинірів, яких румунське правительство вислало до Каракуля і Александрії, аби вони виробили пляни побудованя подвійного зелїзничого шляху між Букарештом і Крайовою. Скорий наступ союзних війск перегнав їх і вони не вспіли втїкти з румунськими війсками. Виготовлені пляни віддали вони в руки Німцїв.

Доми і школи по малих місточках понищені.

В ночи не можна спати, бо страшно виють голодні пси. На улицях лежать неживі коні. Голодні пси розтягають стерво, а круки видовбують очи.

У всїх румунських школах видно вивішені на стінах мапи, яких уживано до пропаґанди за війною. Мапа представляє „Велику Румунію", а її границї сягають глибоко в австрійську і угорську територію.

Румунські амбіциї не здїйснили ся. Румунія сама впала жертвою побідника. А що побідник думає на довше там лишити ся, то сьвідчить про се іменованє ґубернатора.

Брехня не принесе їм користи.

—o—

Деякі польські загуменкові ґазети заповняють свої сторінки безглузими нападами, соромною брехнею і сфальшованими розвідками про історію українського народу і його земель. Найбільше таких „типових польських розвідок" пишеть ся про Запорожську Січ, про козацтво і його гетьманів.

Хто знає напрям тих ґазет, хто знає їх керманичів, а вкінци хто знає шляхотську цїль, той не буде звертати і найменьшої уваги на те, що пишеть ся в польських ґазетах про минувше, або теперішне історичне житє української нациї. Шкода часу думати над подібними польськими „розвідками". Вони всї на польський лад писані; всякі висновки Поляків зглядом українського народу виходять із одної машини.

Один примір витягнемо з ґазетки „Сокул Польскі", котра власне поміщує найбільше таких „типових розвідок" про запорожських козаків. В одній такій „розвідцї", поміщеній у тій ґазетцї, читаємо:

Польська република на своїй східній граници, між Днїпром і Днїстром, мала Запороже і Дикі Поля, де з цїлої Европи збігали ся банди різунів і злочинцїв, утїкаючих перед караючою рукою справедливости, і крили ся в недоступних степах і бурянах.

Полїтичні злочинцї і проступники, утїкши на Дикі Поля і Запороже з ріжних европейських країв, скоро порозумівали ся зі собою і творили з початку окремі, незорґанїзовані банди, які нападали і рабували раз Польщу, то знова Татарщину, Туреччину і Волощину, а відтак з тих поодиноких безкарних банд утворювали рід розбійничої держави, поділеної на так звані курені. На чолї кождого з тих куренів стояв атаман, а на чолї всїх куренів, почавши від Хмельницького, стояв гетьман. Мешканцїв тих диких українських степів називано в Польщі козаками.

Звертати увагу на се, що пише згадана ґазетка, шкода... Кождий, хто прочитає повисше наведений уступ, зрозуміє, що його писав крайний недоук або фанатик. Вкінци міг його написати навіть „польський учений".

Нашим читачам ми радили би таких „польських статий" до серця не брати, бо вони нашому народови не зашкодять. А не мають „наші браця" що писати, то нехай пишуть і видумують лайки, напасти і брехні, бо се для безглуздих людий найвідповіднїйші теми до попису.

Дописи.

З NEW YORK, N. Y.

„Федерацийне" віче.

В недїлю, дня 3. грудня б. р., у гали Бетовен при 5-тій улици в Ню Йорку відбуло ся віче. Присудних було о коло 400 осіб. Віче скликувала „Федерация." О годинї 3.45 пополудни п. М. Січинський отворив віче і покликав на предсїдателя п. Ценкого, а на бесїдника п. Миколу Цеглинського. П. М. Цеглинський говорив на тему прилученя українських земель до Польщі.

По скінченім рефераті предсїдатель віча, п. Ценкий, відчитав „федерацийну" відозву, яку виготовив „уряд Федерациї." Відозва відносила ся до старокраєвих справ і була добре зредаґована, але її вагу і вартість попсув таки сам предсїдатель, який її читав. Що властиво мав на цїли сей, що її читав, не мож дорозуміти ся, бо читав її з „великим" запалом і переставав аж тоді, коли у його грудях забракло віддиху... На ніякі знаки перепинаня (точки, протинки, знаки запитаня, оклики) не зважав, а з сього мало хто був задоволений... Дійшло до того, що цїлої відозви годї було зрозуміти.

З ряду референтів предсїдатель покликав п. М. Січинського. Пан Січинський появив ся на естрадї. На гали не було чути ніодного оплеску...

Референт зараз таки на вступі зазначив, що „Свобода" і „Америка" певно назвуть се віче вічем „соціялїстичним". Відтак заявив (може яких 10 разів), що він (Січинський) говорить не в імени Українцїв, але в імени соціялїстів: Жидів, Поляків, Москалїв, Ірляндцїв і т. п. В імени українського народу п. М. Січинський не заявив ся офіціяльно... Говорив про прилученє українських земель до Польщі і про наслідки такого прилученя.

Соціялїсти взагалї є противні війнї, — казав п. Січинський — а коли Польщі дадуть Волинь, Холмщину і Галичину, то се буде означати новий casus belli (нова причина війни) між Росією і Польщею, бо Росія не подарує сих земель; вона мусить їх відібрати. Друге: прилученє українських земель до Польщі буде причиною ворожнечі між тамошними робітниками, бо вони будуть вести національні міжусобицї і тимсамим підупаде справа інтернаціональна.

По скінченю властивої теми реферату на порядок дневний прийшла справа „Свободи", основанє „Української Ради" і причини її основаня.

Причин основаня „Української Ради" (по словам п. Січинського) є дві:

1. Попи приготовляють ся до тої хвилї, коли їм нададуть нового епископа і через се вони старають ся збудувати собі мур, який хоронив би їх перед будучим епископом... А до сього треба мати якусь орґанїзацію, з котрої голосом мусїв би числити ся будучий епископ. І от на се вони основали нову орґанїзацію.

2. Урядники У. Н. Союза основали через се нову орґанїзацію, аби задержати у своїх руках „Ексчендж."

Се є народна зрада — сказав п. Січинський. —Таких случаїв народної зради маємо в українській історії три:

Перший случай: коли вся українська шляхта (Сапєги, Санґушки, Потоцкі і т. п.) спольщили ся і перейшли у ворожий табор.

Другий случай: коли вся українська шляхта разом з Хмельницьким перейшла на сторону Росії. — Всьо то робило ся задля партійних, чи особистих інтересів...

Третий случай: коли урядники У. Н. Союза задля особистих інтересів і попи задля нужденних парафій лучать ся разом проти Федерациї і старають ся її розбити...

Віче скінчило ся. Люди розійшлись домів. Звичайно буває, що вічевики одушевляють ся рефератами і жалують, що віче довше не продовжаєть ся, але тут було цїлком противно: вічевики, вийшовши з галї, не винесли того вражіня. Вони раділи, що наспіла вже та година, коли аранжери, після заключеної з властителем галї умови, мусїли опорожнити галю.

Безсторонний.

ВАЖНЕ! ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄТЬ СЯ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ, ОРҐАНЇЗАТОРІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА, ЩО В МІСЯЦЯХ ГРУДНИ 1916 Р. І В СЇЧНИ 1917 Р. ГОЛОВНИЙ УРЯД БУДЕ ПРИЙМАТИ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА ЗА ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО. З ОГЛЯДУ НА СЕ, ЩО ТЕПЕР В ЗИМІ ЛЕКШЕ ПРИЄДНУВАТИ НОВИХ ЧЛЕНІВ НІЖ В ЛЇТЇ, ПОВИННІ З СЕГО КОРИСТАТИ МІСЦЕВІ ОРҐАНЇЗАТОРИ І ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА.

ГОЛ. УРЯД ДАСТЬ ВІДПОВІДНІ ПАМЯТКОВІ НАГОРОДИ ТИМ ОСОБАМ, КОТРІ ЗОРҐАНЇЗУЮТЬ БІЛЬШЕ ЧИСЛО НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА У ВИСШЕ ЗГАДАНІМ ЧАСЇ.

ЧИСЛО НОВОЗОРҐАНЇЗОВАНИХ ЧЛЕНІВ В ГРУДНИ І СЇЧНИ БУДЕ ДОЧИСЛЕНЕ ДО ЧИСЛА З ТРОХ ПОПЕРЕДНИХ МІСЯЦЇВ І ВІДДЇЛ, МАЮЧИЙ ВІДПОВІДНЕ ЧИСЛО ЗОРҐАНЇЗОВАНИХ ЧЛЕНІВ, ОТРИМАЄ НАГОРОДУ В КНИЖКАХ І Т. П.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 6-го грудня 1916 р.

ГОЛ. УРЯД У. Н. СОЮЗА.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

(Передрук заборонений).

60. Як там живуть люди.

(Конець).

Мені довший час доводило ся перебувати на Сибіри, мав нагоду добре пізнати північні народи і що мене вразило, так се те, що всі вони якісь „між иншим”. Нібн між иншим народились, між иншим живуть. Ні він тобі нічим не зацікавить ся, не розвеселить ся, не засьпіває.

З молодих літ до старости мовчазні, як і ті ліси, в котрих вони живуть, як і ті околиці, що їх окружають.

Невеселий край, невеселі люди!

Остяк може вам просидїти добу в хаті на лавці в кожусї і шапці, просидїти не ворухнувшись, тільки смокчучи люльку. Чи він думає тоді про що? Бог його сьвятий знає. На мою гадку він навіть і думати не вміє, бо від нужденного житя в підбігунових околицях в нього навіть і думки повимерзали.

Але сього мовчазного чоловіка треба бачити на ловах. О, се його сфера! Тут він і сторонний хазяїн, і проворний і все, що хочете. Ніхто так сиритно і потихеньки не підкрадеть ся до глухарів, або тетірок, ніхто так відважно не піде на медведя з одною кулькою і ножем. А може то і не відвага... Частенько трафляєть ся, що побідником остаєть ся медвідь і люди на се не тільки не нарікають, але не цікавлять ся навіть. Він іде на медведя так ніби дерево рубати, ніби не розуміючи страху.

Повінь на ріцї Кеті весною 1915 року. На образку видно позаливані хати в селї Алатаєві. Люди переправляють ся в човнах.

Щодо ловів то всї вони добрі стрільцї. В таких далеких країнах де дістати доброго оружа? Часто й густо трафляєть ся, що рушниця мотузками привязана до ложа, тай вибір її передно-топовий, а про те Остяк, або Тунгус не любить надармо тратити пороху. Кулї вони самі роблять з олова, але позаяк олово там коштує добрі гроші, то Остяк його береже більше ніж ока. На кождого зьвіра в нього є вироблений розмір кулї. Так наприклад, на білку (вивірку) кулька не більша горошинки і він тою кулькою бє білку прямо в морточку. Инакше не можна, бо влучивши в инше місце, він зіпсує шкірку, зробить в ній дїрочку і вона тоді вже не має такої вартости як цїла. Лови на зьвіра провадить ся тільки зимою, бо тільки зимою футра бувають добрі, крінкі.

Саме польоване відбуваєть ся ріжними способами і орудями.

У медведя, над його ямою, де він ляг відпочивати на зиму, наставляють лапку, так устроєну, що як медвідь зачне вилазити, то та лапка його злапає. Коли така лапка є готова, тоді дуже довгими дручками починають ворушити в ямі заспавшого „Михайла Потаповича”. Той довго опираєть ся, не хоче вставати, сердить ся, реве, хватає і ломить дручки і нарештї дуже роздратований лїзе до гори, а тут його лапка і ловить.

Буває й так, що лапка не видержить і тоді ловцеви горе: від розлютованого зьвіра трудно втїкти. Але ловець і не тікає. У нього є рушниця, а в рушниці кусочок олова. Коли розлютований зьвір стає на задні лапи і йде на ловця, то той, припустивши його на кілька кроків, стріляє йому в серце. Треба влучити в само серце, бо инакше його відразу не вбєш, а коли не вбив, то знать ратунку нема, бо вдруге зарядити рушницю вже не поспієш.

На лисицї, горностаї, соболї і инші малі зьвірі також ставлять лапки, крім того і просто стріляють їх.

На такі лови треба йти не на день і не на два, а на місяць, а то і більше.

Видержати місяць на морозі не зможе навіть і до нього привичаєний Остяк і Тунгус, то вони роблять собі в лїсї маленькі хатки. То дуже добрий звичай. Така хатка є нічия: нею всякий може користуватись. Називають ся вона по остяцьки „кором”. В такім коромі роблять невеличку піч, ставлять в хату казанок (котлик), сїрники, рушницю, порох і олово. Се все нічие; ним може всякий при нагоді користуватись, на те воно і поставлено. Се значить, коли ловець, або так собі заблудивший і змерзаний в лїсї чоловік, надибав сей „кором”, зайди в середину, розведи огонь, погрій ся: а хочеш їсти, то візьми рушницю, підйи, убий собі яку птицю, або зьвірятко, набери в казанок снїгу, або води (як є близко), звари собі їсти, висни ся в теплї і лишивши все на місци так, як і найшов, іди собі далї, куди тобі треба.

Сї кореми ратують многих від голодової і холодної смерти. Се всї знають і через те ніхто не квапить ся украсти рушницю, або щонебудь инше, навіть бродяга, що втїк денебудь з тюрми, або каторги.

Памятаю, був такий один випадок зимою 1907 року в сурґутськім повіті, тобольської ґубернії, але Остяки по слїдах дігнали злодія-бродягу і вбили його.

Красти щонебудь з корома, то вважаєть ся найбільшим проступком. А крадїжи у північних народів і взагалі нема. Він потребує дуже мало, а що потребує, то легко і сам може дістати.

В північних сторонах, де є богато ловів на зьвіра, уряд має склепи з порохом і оловом, котрий видаєть ся лише ловцям. Видаєть ся не даром і не за гроші, а лише за шкірки. Шкірка кождого зьвіра має свою цїну. Так вони шкірками платять за порох і олово, так шкірками платять і инші видатки.

Є такий урядовий склеп і в Нарімі. Зимою 1915 року в приватних склепах забракло пороху, шроту і олова, а хто мав, то дер за них страшенну цїну. Помічник пристава Ішутенко надумав заробити на сїм добрі гроші. Він взяв всї засоби олова і пороху з урядового склепу і розпродав, тільки не ловцям, а крамарям. Урядове олово коштувало 33 копійки за фунт; він розпродав його по 80 копійок, а крамарі стали продавати по 1 р. 50 коп. за фунт. А всього олова було кількадесять пудів.

Всї на сїм заробили добре крім ловців, котрі лишили ся без нїчого, пропустили ловецький сезон і на цїлий рік зістали ся без заробітку. Правда, коли се викрило ся, то Ішутенка передали до суду, але дїлу се не помогло; ловцї олова не дістали.

Тунгус є стрілець: ловити риби він не майстер; а Остяк і стрілець і рибалка: російські-ж люди переважно рибалки. Своє житє вони цїнять дорожше ніж Остяки і Тунгуси і через те на місяці в ліс на лови не ходять, добре знаючи, що ті-ж самі шкіри вони дешево і без клопоту заберуть в Остяків; але рибалки вони добрі. Правда, ловити рибу в сибірських ріках великої мудрости нема, бо риби там така сила, що трудно собі уявити. Поганий рибалка, без помічників, наловить за зиму 250 до 300 пудів, а добрий так і цїлу тисячу. Такі-ж як Родюков, або Заводовський в Нарімі, що мають добрі риболовні і богато робітників набирають на зиму, то ловлять і по 50 до 60 тисяч пудів. Зимою-ж рибу кіньми везуть до Томска, а там пакують у ваґони і відсилають в Москву, Петроґрад і инші великі міста. А сибірська риба має велику вартість і цїнить ся дуже високо.

* * *

Між иншим я хочу розказати, як там шанують конї.

У нас на Україні, коли коняка змучена і спітнїла, добрий хазяїн накриє її веренькою і буде довший час водити, поки вона не охолоне. На Сибіри роблять навпаки.

Одного разу, на початку зими 1914 року, менї довело ся бачити, як один Наримчанин, Василь Нестеров, змордував коня так, що з нього і піна падала; тоді взяв тай привязав його на дворі, ще й голову прикрутив так високо, щоб не дістав снїгу, а мороз був страшенний. Кінь змерз так дуже, що аж піна на нїм замерзала, трусив ся...

— Василю, що ти робиш ? — кажу я.

— А що?

— На що то ти спітнїлого коня на морозі держиш?

— А що йому станеть ся?

— Як що, та він же спітнїв, цїлий у пінї; він же тобі здохне!

Василь сьмієть ся.

— Не здохне. Ваш, російський кінь, то певно здох би, а наш нї. Я умисно його ганяв, щоб змучити; кінь молодий, непривичний, а я його сю зиму в роботу візьму. Як я його разів два або три так змордую та виморожу, то він уже нїколи не буде пітнїти і піни пускати. Той кінь, що пітніє, нам не годить ся!

Дивним менї се здавало ся, але так воно і було. Сибірські селяни так учать свої конї не пітнїти.

Є там досить богато цїкавих річий у сибірських селах, та хибаж всьо відразу розкажеш?!

ЛИСТ З АРҐЕНТИНИ.

Сей лист писаний дня 30. жовтня 1916 р. в Буенос Айрес (столиця Арґентини), а прислав нам його до поміщеня один з тамошних читачів „Свободи.”

В часах перед европейською війною захотїла Арґентина мати богато людий і надурила стільки, що й не треба. Прибіцювали платити по 10 до 12 пезів (1 пезо рівнаєть ся в приближеню американському долярови) денної платнї в часї жнив. Длятого неодин добрий ґазда оставив дім, а сам затягнув ще пожичку на подорож та поїхав до Арґентини в надії, що за місяць-два заробить пару центів і поверне ть ся домів поправити свою лиху долю.

Та не стало ся так, як ми думали. Перед війною можна було тут заробити 1.50 пезів денно. З того стягали 70 центів на харч. Який се був харч, о, Боже милий! Мій пес дома не хотїв їсти такої страви, яку ми тут, в Арґентинї, мусимо їсти. Тепер вже і того нема. Ходить бідний нарід по улицях і хлїба просить. Дехто дасть щонебудь зїсти, а дехто питає про народність. Хто скаже, що він з Росії, той ще дещо вижебрає, але хто скаже, що він з Австрії, то вчує лише відповідь: „Ваджа, ваджа, ноай нада пара усти” (Іди, іди, нїщо нема для тебе їсти). І таке тут добро маємо.

Нїмцям, я думаю, що нїде біди нема. Вони тут мають свою спілку та нїчого і нїкого не боять ся.

Через сю нужду вже богато людий покінчило самовбийством. Йде на зелїзничі тори і паде під поїзд, аби довго не мучити ся.

Богато з нас хотїли виїхати до Бразилії або до Північної Америки, але нас не пускають. Через що, — не знати. Здаєть ся, що хочуть користати з нужди бідного народу. От такі то гаразди в Арґентинї.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Осьвітленє статуї Свободи.

Минувшої суботи о годині 5.45 пополудни на даний знак президента Вілсона осьвітлено статую Свободи, яка стоїть на невиличкім острівци в нюйорськім заливі. По водах звивали ся сотки кораблів. Були там кораблї воєнні, перевозові, моторові лодки і т. п. Тисячі прапорів вивішені на кораблях надавали околици приманчивий вид. Точно о годині 5.45 пополудни статую осьвітлено електричним сьвітлом і горіючими ракетами. 500 молодих скавтів супроводжали президента Вілсона. Тепер величава статуя Свободи (несьвідомі люди називають її „Колюмбус") буде вже що ночи осьвітлена цїла, з гори до долини.

Наслідки пиянства.

З Амстердаму, Н. Й., доносять: Минувшої суботи (2. с. м.) стало ся в нашій місцевости нещастє і то, на жаль, між Українцями. Стефан Макаровський, батько двох дїтий, повернув о годині 1-шій в ночи пяний. Жінка, як звичайно, упімнула його. Та пяний Стефан вхопив засьвічену нафтову лямпу і кинув нею в жінку. Нафта обляла одіж жінки, а полумінь обняла її цїлу. Волосє на голові жінки згоріло цїлком, одіж також, а тїло місцями попекло ся. Хора жінка опинила ся в прикрім положеню. В недїлю рано поліция арештувала Стефана (бо в ночи був утїк) і посадила його до Іванової хати.

Отся пригода нехай буде наукою для наших Українцїв, які наслідки потягає за собою пиянство. — Ів...

Бойкот на цїлій лінії.

Перша проба жінок, аби бойкотувати купців, показала ся успішною. Купцї спустили цїну на деяких продуктах. Ґовернор нюйорського стейту настрашив ся і заіменував нову комісію з 5-ох членів, яка має занятии ся розслїдженєм дорожнї. В нюйорськім стейтї завязав ся комітет, який має піддержувати бойкот по цїлім стейтї. Предсїдатель того комітету, Борис, теперішний майор міста Трой, заявив, що бойкотувати купців згодили ся отсї міста в нюйорськім стейтї: Ютіка, Ром, Портленд, Бінґемтон, Гудсон, Вайт Плейнс, Ґловерсвіл, Ґлен Фолс, Літл Фолс, Джанстави, Мідлтави і Освіґо. Місто Олбани (столиця стейту) до бойкоту приготовляє ся.

Дж. МекҐлин, президент товариства готелевих властителів у стейті, розіслав до всїх членів того товариства листи, взиваючі до бойкотованя торговців покладками.

Бойкот починає поволи розширювати ся й на инші стейти. В Мілвокі, Віс., 600 ґаздинь розпочали бойкот против торговельників покладками і будуть його продовжати, доки цїна не знизить ся.

На загальних зборах в Ню Орлїенс, Ла., ухвалено, щоби всї ґаздинї запестали купувати масло і покладки на протяг одного місяця. Майор міста узнав такий бойкот за конечний.

Позатроювали ся в реставранті.

Поліция замкнула реставрант „Аркейд" при 634 Мангатан евені, Бруклин, Н. Й., в якім затруїло ся 5 мущин. Двох з них находять ся у безвихідним положеню, а прочі мають надію на виздоровленє. Хто є причиною затроєня, покищо не знати. Кухар нїяк не міг сам сього зробити, бо він сам затруїв ся і лежить у безвихідним станї. Всї вони, зївши обід, нагло ослабли і тепер находять ся в шпитали.

Жидівський запомоговий фонд зростає.

Звіт жидівського комітету в Ню Йорку, який занимаєть ся збіркою фондів для жидівських жертв війни, виказує, що з днем 30. падолиста б. р. сума запомогового фонду виносила 6,389.422 долярів.

Мають добрі зиски.

В падолистї 1915 року до Злучених Держав спроваджено з Европи діямантів, перел і инших дорогоцїнностий на суму 3,222.080 долярів. Протягом одного року спродано тї дорогоцїнности за суму 47,054.274 долярів.

Нові гармати для маринарки.

Американська маринарка дістала нові гармати, які стріляють на віддаль 30.000 стіп (17 американських миль). В сей спосіб американська маринарка з кождим роком кріпшає.

Генри Форд їде знова до Европи.

Міліонер Генри Форд, властитель фабрики автомобілів у Дітройт, Міш., задумав вибрати ся з другою мировою місією до Европи. У подорож виберёть ся при кінци грудня. Першу мирову місію Форд відбув минувшого року. Мирова партія складала ся із 148 членів, з котрих 46 були кореспонденти ґазет, журналісти і письменники. Та місія не принесла однак нїякої користи для задуманої справи. Сим разом Форд думає, що мирова справа більше скористає, бо його мирова партія має за собою богато прихильників у висших державних кругах.

99 літ криміналу за убийство стейтового комісаря.

Суд засудив банкира Т. Р. Ватсона на 99 літ криміналу за убийство Дж. Н. Паттерсона, банкового комісаря стейту Тексас.

За пса убив дві дївчини.

Поліция у Ван Верт, О., заарештувала Вілбура і Сема Гіллерів за убийство двох дївчат. Вілбур Гіллер признав ся на поліциї, що він убив дївчата двома вистрілами з револьвера. Причина убийства є ся, що автомобіль, котрим їхали дївчата, забив Гіллерового пса.

Григорчук засуджений на 10 літ арешту.

Михайла Григорчука, який убив купця Клеменса, коли сей з двома полїсменами пошукував у його хатї за крадженими річами, вінніпеґський суд засудив на 10 літ криміналу. Кару стягнув на себе Григорчук сам наслідком своїх необережних зізнань. Именно судова лава присяглих признала одноголосно, що фатальний стріл в Клеменса був випадком. На основі сього рішеня Григорчук міг бути увільнений від кари. Він однак при самім кінци розправи заявив судіям, що в критичній хвили він був зденервований поведенєм Клеменса і судія, на основі сього зізнаня, видав повисший вирок.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ," від. 3, подає до відома всїм своїм членам, що річний мітінґ відбудеть ся у вівторок, 12. грудня с. р., в школї парафіяльній. На сей мітінґ мають явити ся всї члени, а повинні загостити всї ті, що бажають стати членами Товариства і У. Н. Союза. До Товариства приймаємо нових членів без вступного. Початок мітінґу о годині 7.30 вечер. — Комітет.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. св. Петра і Павла, від. 245, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 10. грудня с. р. в домі секретаря під ч. 407 Гом евеню. Всї довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо инакше будуть суспендовані. Памятайте, Братя, і на те, що вже час пізнати самих себе, бо не знаємо, що буде з нами завтра. Калїцтва, смерть і всякі нещастя можуть кождому заглянути в очи. Одно маємо щастє, а то У. Н. Союз, котрий кождого к нещастю заратує, а в разї смерти виплачує цїлу суму після кляси члена. На мітінґу має бути вибір нового уряду і инші справи до полагодженя, тому зійдіть ся, щоби пізнїйше не було нарікання. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — П. Стадник, предс.; І. Пославський, кас.; В. Кушнір, секр.

ПІТСФІЛЬД, МАСС. Бр. св. Димитрія, від. 150, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 10. грудня с. р., у Куртін Гол при Пекс Род. Кождий член мусить явити ся під карою одного доляра (такcамо і урядник) точно о годинї 1-шій пополудни. Має бути справозданє урядників і вибір нового уряду. — Н. Щербань, предс., П. Федоришин, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Бр. св. Анни, від. 365, подає до відома всїм своїм місцевим і позамісцевим членам, що річний мітінґ відбудеть ся в недїлю, 10. грудня, в церковній гали, о годині 1-шій пополудни. Буде вибирати ся новий уряд, а контрольна комісія здасть справозданє з цїлого року. Будеть ся приймати нових членів без вступного до Братства. — Т. Цебринський, предс.; Я. Бартник, кас.; С. Конотопський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Любов," від. 45, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в недїлю, 10. ґрудня с. р., о годині 2-гій пополудни, в льокали Р. А. Горожан, 822 Н. Френклін стр. Справи дуже важні. — М. Качмарчик, предс.; І. Пеленський, кас.; М. Рибак, писар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за місяць падолист 1916 р.

ПРИХОДИ:

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	290.69	109.	104.15
2.	66.67	112.	39.77
3.	19.14	113.	42.96
4.	75.53	117.	68.20
5.	46.90	123.	15.59
6.	23.29	124.	46.58
7.	103.15	125.	59.36
8.	23.00	127.	62.07
9.	54.37	128.	25.12
10.	148.38	132.	55.07
11.	6.48	133.	148.02
12.	113.87	135.	16.69
13.	45.06	136.	55.29
14.	36.89	137.	30.67
15.	56.82	138.	16.51
16.	18.88	140.	13.20
17.	10.04	142.	80.68
18.	60.05	145.	13.43
19.	12.02	146.	110.98
20.	7.60	147.	105.38
21.	12.01	148.	12.49
22.	36.00	149.	53.65
23.	11.91	150.	17.42
25.	19.26	151.	50.64
26.	20.98	155.	162.35
27.	53.65	160.	70.40
28.	68.09	162.	15.91
29.	83.89	165.	81.28
30.	21.28	168.	90.35
31.	10.68	170.	154.07
33.	19.09	173.	32.71
34.	24.04	174.	25.96
35.	13.51	175.	52.97
36.	22.02	178.	15.80
37.	13.57	179.	64.19
38.	152.45	180.	8.43
39.	37.07	181.	16.55
40.	13.56	186.	76.64
41.	39.21	191.	32.48
42.	42.89	192.	31.54
43.	11.74	195.	26.78
44.	35.53	198.	13.90
45.	85.51	200.	40.12
46.	25.58	202.	19.60
47.	101.50	203.	35.68
48.	47.54	205.	22.05
49.	49.17	206.	43.81
50.	23.38	209.	81.64
51.	33.34	210.	23.63
52.	19.04	211.	39.32
53.	32.07	213.	106.36
54.	13.97	214.	17.18
55.	8.68	215.	30.22
56.	28.11	217.	178.37
57.	55.31	218.	116.20
58.	11.71	220.	41.50
59.	37.31	221.	161.71
60.	22.40	223.	68.26
61.	33.43	224.	21.95
62.	22.07	225.	70.11
63.	155.21	228.	18.61
64.	40.35	229.	116.64
65.	85.67	230.	50.46
66.	51.89	233.	34.68
67.	68.83	234.	65.54
68.	22.52	235.	54.81
69.	41.58	237.	81.80
70.	159.81	238.	6.40
71.	28.71	239.	107.33
72.	32.19	240.	19.39
73.	23.11	241.	29.98
74.	16.00	243.	31.28
75.	21.39	244.	21.32
76.	110.13	245.	17.22
77.	40.54	246.	19.26
78.	48.98	247.	86.27
79.	21.38	248.	32.24
80.	32.70	250.	12.07
81.	96.86	251.	43.25
82.	16.61	254.	53.04
83.	10.49	255.	37.93
86.	59.58	256.	11.64
87.	56.28	258.	15.77
88.	11.39	259.	70.70
89.	18.00	261.	20.03
90.	28.00	262.	15.32
91.	92.14	263.	10.40
92.	12.00	270.	87.76
96.	51.09	273.	38.92
97.	20.00	274.	35.06
98.	53.74	276.	58.00
99.	63.82	277.	27.94
100.	13.75	278.	37.70
102.	138.02	282.	65.62
104.	131.76	283.	45.00
105.	56.96	286.	20.09
106.	136.17	288.	53.20

Відділ	запл.	Відділ	запл.
290.	21.87	347.	12.34
291.	29.48	349.	36.55
292.	79.65	350.	62.97
293.	9.00	351.	13.25
295.	37.40	354.	32.55
296.	43.08	355.	39.42
300.	130.58	357.	18.05
301.	84.81	360.	61.00
303.	11.01	363.	52.30
305.	28.17	364.	17.54
308.	39.13	365.	51.52
314.	11.81	367.	42.18
315.	23.27	369.	62.99
316.	113.19	370.	29.78
317.	34.08	371.	27.56
318.	32.89	373.	9.68
320.	16.82	379.	40.44
321.	36.75	380.	18.38
322.	25.80	381.	14.50
323.	35.19	384.	46.58
324.	45.93	385.	17.84
326.	58.04	388.	67.20
330.	107.07	391.	65.34
332.	21.22	392.	9.93
334.	9.02	393.	16.91
336.	76.33	395.	3.65
338.	122.06	396.	31.77
339.	46.89	400.	44.22
341.	39.46	401.	21.36
344.	14.23	402.	12.50

На сплату морґечів	200.00
Процент від морґечів	244.16
Прихід за діти членів У. Н. С.	319.19
Прихід друкарні	3.903.89
Рент від дому У. Н. Союза	78.00
Липка Тимко, сир. часть	450.00
Мисяк Пеляґія, сир. часть	500.00
Корчало Василь, сир. часть	68.90
Бусько Григорій, сир. часть	105.00
Разом	17.814.33

РОЗХІД.

Посм. по бл. памяти:

Тимко Липка, від. 300	900.00
Пеляґія Мисяк, від. 209	1000.00
Дмитро Бойко, від. 59	125.00
Теодор Шманда, від. 45	250.00
Василь Корчало, від. 292	250.00
Григорій Курляк, від. 364	250.00

Запомоги з фонду убогих:

Ксеня Облочинська, від. 259	50.00
Йосиф Когут, від. 43	25.00
Гриць Заплатинський, від 350	150.00
Софрон Владичак, від. 41	75.00
Юрій Лопух, від. 90	25.00
Стефан Савка, від. 76	50.00
Ілько Граділь, від. 305	25.00
Іван Тарновський, від. 175	25.00
Михайло Кухар, від. 221	50.00
Григорій Мисько, від. 360	25.00

Запомоги з фонду сирітського по бл. п.:

Іван Мохнач, від. 7	54.17
Пеляґія Мисяк, від. 209	500.00

Адміністраційні видатки:

Платня головного уряду	290.00
Платня помічника	75.00
Платня головного опікуна	65.00
Рент за падолист	30.00
Видатки офісові і адміністр.	116.64
„Свобода" за падолист	868.30
„Просьвіта" на видавництва	259.77
Розходи друкарні	5.463.03
За направки в домі У. Н. С.	10.50
Разом	11.007.41

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Готівка з кінцем жовтня	173.255.03
Прихід за падолист	17.814.33
Разом прихід	191.069.36
Розхід за падолист	11.007.41.
Готівка з кінцем падолиста	180.061.95

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	180.061.95	
Морґечі	63.300.00	
Бонди	49.515.00	
Реальність	19.500.00	
Друкарня	23.850.00	**336.226.95**

Стан довжний:

Фонд посм.	107.615.21	
„ резерв.	115.742.81	
„ адміністр.	32.387.27	
„ убогих	9.069.88	
„ народний	7.001.66	
„ сирітський	64.410.12	**336.226.95**

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ПОЧИНОК.

(Дальше).

Тимчасом дійшли вони до якоїсь великої площі, з котрої на всі сторони розбігали ся улиці як проміні зьвізди! По самій середині стояло щось дивне з каміня. Якась ніби фіґура, але хреста не було. Якісь люди, змиї, всяка всячина, як живе, а лиш закляте так, що з місця рушити ся не може. Починок подивив ся та лиш зітхнув.

— То Пратерштерн, ми тут почекаємо, надїде віз та забере нас до дому — сказав панок.

Стали біля тої фіґури та дожидали фіри. А тут тимчасом таких возів, таких повозів, що крий го сила божа. Аж в голові роїть ся, аж в очах потемніло. Починок сам не знав, що з ним сталось, де він є, що його тут занесло, що він тут робить? Йому навіть на гадку не приходило, що то може сон а не ява. А може то не він, не Починок? Але де там! Глянув на себе — та сама куртина, що на ню стара вовну пряла, а кулявий Стецько шив через дві доби та вишивав червоною та зеленою гаполочию, ті самі чоботи, що лишили ся по покійнім синї; так видно, що то він сам, Починок.

Не знаючи, що казати, став та дивив ся без памяти перед себе, не думаючи о нічім.

— Ходіть, ґаздо, ходіть скоро — то наш віз! — сіпнув його за руку панок-опікун та потягнув за собою до трамваю. Вилїзли перед якимсь великим домом. По сходах, по сходах видрапались десь дуже високо, мабуть до четвертих вікон і ввійшли до невеличкої хати. В хатї ударив їх запах цибулї і риби. Якась жінка пузата вийшла їм на зустріч. Лиш глянула на них і зрозуміла всьо. Починок хотів її цілувати в руку, але вона не позволила і впровадила їх до кімнати. Сейчас постирала запаскою крісло і просила гостя сїдати. Починок її не розумів, бо шварґотіла по німецьки, так як жиди в містї, але сів помимо того, бо дуже його ноги болїли.

— То моя жінка — пояснював панок — вона дуже любить моїх гостий. Вона нам зараз подасть щось їсти, бо ви певно дуже голодні.

— Не треба, не треба — відпрошував ся старенький. — Я ще маю трохи хліба та сира, то буде з мене. По що заходити ся для хлопа.

— Що хлопа, що то значить хлопа? Пан Біг позволить, ваша правда буде горою. А тодї ви пан, не хлоп. І ліс ваш, і поле ваше, і кошти вам повернуть. Все те, що ви видали, як їхали до Віднявя, то хто гадаєте покриє? Скарб, скарб, ґаздо, сипне пару соток, кобим так здоров, що пару.

Починкови на таку ворожбу аж очи засьвітились.

— Ой дав би Пан Біг, — сказав зітхаючи; кілько воно мене коштує, то страх!

І хотів зрахувати всі кошти від самого початку процесу, вчисляючи марки, штемплї, дарунки писарям, оплати возьним, гонорар адвокатови, не поминаючи відшкодованя за чоботи, котрі за час процесу давав два рази золювати, а тепер вони лежать непридатні. Добре, що по синї остали ся нові шкапові. Все хотів Починок счислювати як найточнійше при помочи памяти і пальців, але панок, мабуть передвиджуючи, що тут заносить ся на довгі аритметичні вправи, перервав йому нагло, повертаючи бесіду в инший бік.

— Добре, щосьте приїхали до Віднявя. Там вас були би скривдили, а ще лучше щосьте мене здибали. Тут все по німецьки. Без мене булибисьте собі ради не дали. Дякуйте Богу, щосьте натрафили на мене. Я сам нині мислю собі: вийду на дворець; щось ніби мене тягнуло. Приходжу, дивлю ся, поїзд стоїть, аж тут і ви, а в мене якби дух вступив. Кажу вам, якби з иншого сьвіта вітер повіяв. Ох, як то прикро за своїми людьми, як прикро, ви того не знаєте і дай вам Боже, щобисьте не знали! Дай вам Боже!

Тут сердечному панкови знов зібрало ся на жалощі і він став підтягати носом, та на щастє жінка внесла страву і всі забрали ся до їди.

Поснїдавши, положили Починка спати на великій цератовій канапі. Хлописко випрошував ся, як міг, але не помогло. Його звалили на силу, повикидали дітий до кухнї, поприслонювали вікна та ще пожелали доброго сну. Але Починкови і желати не треба. Він був так змучений, що як лиш почув під собою мягкий ґрунт, заснув і захропів правдивим галицьким храпанєм, котре передівсім дуже інтриґувало малих жидинят. Вони пильно слухали під дверми того цікавого концерту, що його безпечно чути було з четвертого поверха до сутерин, де мешкав сторож дому.

Було вже добре зполудня, як його розбудили. В першій хвилї не міг зрозуміти, де є. Особливо канапа на пружинах дивувала його не мало. А вжеж, як виглянув через вікно і побачив ціле море дахів, веж, коминів, зпід котрих щось гуділо, шуміло, бурилось, кипіло, то аж дрощі перейшли йому по тїлї. І знов тота туга, що найшла була на нього в зелізниції, вернула, але тепер вона не була така страшна, бо всеж таки він був у хатї чоловіка, котрий його розумів і опікував ся ним сердечно. Справді, опіка сердечна не покидала Починка ні на хвилю. Його накормили, положили спати, знов накормили і казали іти до бурґу.

— Ми перше пійдем до канцелярії і напишемо подане, то аж так пустять вас на послухане — казав панок.

— Та вжеж, що так — говорив Починок з повним довірєм, здаючись на нього. — А що таке подане коштує?

— Ет дурниця. Кілька ґульденів. Може десятка..

Починкови зробило ся трохи маркотно, коли почув, що треба дати десятку, але сейчас поміркував собі, що воно варто. За тоє відбере кошти. Оживлений тою надією, вийшов з опікуном на місто. Як дитина мало що не держав ся його за поли. Рух великого міста зовсїм ошоломив його і зробив немічним та безрадним. І таким він справдї був. Бо яку-ж силу міг мати тут хлоп галицький з кільканайцятьма золотими в кишенї? Якуж раду міг собі дати, не знаючи і не розуміючи людий? Безрадний був як птах зпід иншого неба, безсильний як листок, що його вітер відірвав від рідної гильки та заніс далеко сьвітами, щоби кинути людям під ноги. Чув тоє Починок і держав ся свого опікуна як одинокої дошки спасеня. З жидівської частини міста вони вийшли на велику улицю, панську. І довга-ж вона була, страх як довга! Кінця навіть не видно, а широка така, що повозів кілька поруч себе їде і минають ся свобідно і один другого не зачепить і не потрутить. Алеж бо і повози там були, повози! Аж вилискують ся до сонця, а коні як кати, гонять тай гонять. По обох боках улиці дерева саджені рядами. Що правда, не такі розкішні, як у нього в лїсї, але зате прості як сьвічки і чепурні, як тоті пани, що в їх тїни походжають.

А вжеж про камениці і палати не згадуй. Починок кромі двора в Рехтинї та жидівських дімків в Поморянах нічого більше не видів. Пишні камениці з богатими склепами і величаві палати були для нього чимсь непонятним.

Не міг зрозуміти, як такі хати будують і як в них мешкають.

— Гей, зимно там десь в серединї, як зимно! Такі великі вікна. А дров десь іде що не міра. А за дрова тут трудно. Нігде лїса не видно анї крихти. Лиш тоті садки серед міста та дерева по улицях. Але що то? На тілько домів то на раз запалити не булоб.

— В тій хвилї прийшла йому на гадку його хата посеред лїса. Як тім добре, як там привітно. Тепленько і тихенько як у раю. А ще як загатою обложиш, то вже так тепло, як в кожусї.

(Дальше буде).